

Sisällysluettelo**2.10.2019**

1. Opiskeluhoollon kokonaistarve
2. Yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän toimintatavat ja käytännöt
3. Opiskeluhoollon yhteistyö
 - 3.1 Yhteistyö koulun omien toimijoiden sekä ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa
 - 3.2. Vanhempainyhdistyksen ja koulun toiminta
 - 3.3 Tukioppilas- ja tutoropiskelijatoiminta Helsingin normaalilyseossa
 - 3.3.1 Tukioppilas- ja tutoropiskelijatoiminta
 - 3.3.2 Tukioppilas- ja tutortoiminnan vuosi
 - 3.3.3 Tukioppilas- ja tutortoiminnan kehittämiskohteita tulevaisuudessa
 - 3.4 Helsingin normaalilyseon oppilaskunta ja opiskelijakunta
 - 3.4.1 Oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan tavoitteet
 - 3.4.2 Oppilas- ja opiskelijakuntien vuosi
 - 3.4.3 Oppilas- ja opiskelijakuntien kehittämiskohteita tulevaisuudessa
 - 3.5 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö Helsingin normaalilyseossa
 - 3.5.1 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus
 - 3.5.2 Tasa-arvotyöryhmän toiminta
 - 3.5.3 Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi
 - 3.6 Yhteistyö oppilaanohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa
 - 3.7 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa
 - 3.8 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä
4. Helsingin normaalilyseon järjestyssäännöt
5. Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen
6. Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus
7. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen
8. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
9. Toiminta äkillisessä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa (kriisisuunnitelma)

- LIITTEET** Turvallisuus- ja kriisisuunnitelma (liite 1)
Toimintaohjeet tapaturman sattuessa (liite 2)
Päihdetyön toimintaohjelma (liite 3)
Kiusaamisen vastainen suunnitelma (liite 4)
Kaavio Helsingin normaalilyseon opiskeluhooltotyöstä (liite 5)

OPPILAITOSYHTEISÖN TOIMENPITEET YHTEISÖLLISEN OPISKELUHUOLLON EDISTÄMISEKSI JA TARVITTAVIEN TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMINEN

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve

Helsingin normaalilyseo on Helsingin yliopiston kasvatustieteelliseen tiedekuntaan kuuluva harjoittelukoulu. Koulussa on alakoulu, yläkoulu ja lukio. Alakoulu aloitti toimintansa syksyllä 2019 ja koulu kasvaa vuosittain yhdellä vuositasolla kunnes kaikki kuusi alakoulun luokkaa ovat toiminnassa. Alakoulusta tulee 1-sarjainen. Yläkoulu on 5- ja lukio 3-sarjainen. Perusopetuksen oppilasmäärä on yhteensä noin 410 oppilasta ja lukion opiskelijamäärä noin 250 opiskelijaa.

Helsingin normaalilyseo kuuluu Suomen harjoittelukouluverkostoon. Lisäksi koulu toimii osana Helsingin kaupungin kouluverkostoa.

Helsingin normaalilyseossa on opiskeluhuollon henkilöstöä seuraavasti:

- kolme erityisopettajaa
- yksi koulukuraattori (4 pv / vk)
- yksi terveydenhoitaja (4pv / vk)
- yksi koululääkäri (2 pv / kk)
- yksi koulupsykologi (3 pv / vk)
- kolme koulunkäyntiavustajaa

Tämän lisäksi opiskeluhoitotyötä tekevät myös kaksi päätoimista ja yksi osa-aikainen opinto-ohjaaja.

Koulu on tarvittaessa yhteydessä myös koulun ulkopuolisiin opiskeluhuollon toimijoihin. Esimerkiksi Helsingin normaalilyseo järjestää vuosittain yhdessä Helsingin kaupungin nuorisotoimen yksikön kanssa 7-luokkalaisten tutustumis- ja ryhmäytymispäivän. Tämän lisäksi koulu tarpeen mukaan tekee yhteistyötä Helsingin kaupungin muun nuorisotoimen sekä opiskeluhuollon toimijoiden kanssa.

Helsingin normaalilyseossa laaditaan vuosittainen sekä oppilaskohtainen että yhteisöllisen opiskeluhoitotoiminnan suunnitelma, joka arvioidaan seuraavasti:

- **määrällisesti** eli lasketaan yksittäisiä oppilaskäyntejä sekä asiantuntijaryhmiä
- **laadullisesti**, jolloin erilaisin kyselyin arvioidaan opiskeluhuollon toimivuus. Laadullisessa arvioinnissa käytetään hyväksi myös valtakunnallisia kyselyjä kuten kouluterveyskyselyä, jonka tuloksia otetaan huomioon kehittäessä opiskeluhuollon toimivuutta.

Luokanohjaajien työn tukena toimii pedagogisen tuen ryhmä, johon kuuluvat kunkin luokan opiskeluhoitohenkilöstöä (kuten erityisopettajat, opinto-ohjaajat, koulunkäyntiavustaja, koulukuraattori, koulupsykologi sekä perusopetuksen rehtori ja tarvittaessa terveydenhoitaja sekä koululääkäri).

Liitteessä 5 on esitetty Helsingin normaalilyseon opiskeluhuollon toiminta kaaviona. Kaaviossa esitetään lisäksi pedagogisen tuen muodot (esimerkiksi luokittaiset pedagogisen tuen ryhmät sekä kyseisen luokan opettajien keskievät palaverit).

Koulukuraattorilta saa apua, jos lapsella tai nuorella on pulmia koulunkäynnissä, kaveriesuhteissa tai hänen elämässään tapahtuu muutoksia. Nuori voi saada tukea koulukuraattorilta myös omaan elämäänsä ja kehitykseensä liittyvissä asioissa. Vanhemmat voivat keskustella koulukuraattorin kanssa kotitilanteesta tai kasvatusasioista. Ratkaisuja pulmatilanteisiin etsitään yhdessä vanhempien ja koulun muiden aikuisten kanssa. Ratkaisukeskeisyys ja sovittelu työtä ovat kuraattorin työn lähtökohtina Helsingin normaalilyseossa. Koulukuraattorin tehtäviin kuuluu koulun oppilaiden koulun käynnin ja sosiaalisen hyvinvoinnin tukeminen. Oppilaat voivat tulla keskustelemaan erilaisista ongelmistaan, kaveriesuhteistaan, jaksamisestaan ja toiveistaan suoraan kuraattorille.

Oppilashuoltoryhmä sekä koulun henkilökunta voivat ohjata oppilaan kuraattorin puheille, kun on tarvetta oppilaan koulun käynnin tukemiseen, sosiaalisten pulmatilanteiden purkamiseen tai koulumotivaation etsimiseen.

Vanhemmat voivat olla myös suoraan yhteydessä kuraattoriin, mikäli toivovat tukea vanhemmuuteen tai oman lapsen sosiaaliseen hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä, kuten esimerkiksi oppilaiden välisiin suhteisiin liittyvissä huomioissa.

Koulupsykologityön tarkoituksena on psykologisin menetelmin tapahtuva oppilaiden ja opiskelijoiden koulunkäynnin ja muun hyvinvoinnin tukeminen niin peruskoulussa kuin luki-ossa. Tätä varten koulupsykologi tarjoaa oppilaille, vanhemmille ja koulun henkilökunnalle psykologisia arviointi-, neuvottelu- ja ohjauspalveluja. Työn pääpainopisteinä ovat oppilaiden kanssa käytävät yksilökeskustelut, neuvottelut huoltajien kanssa sekä yksilötutkimukset oppilaille.

Koulupsykologi tekee yhteistyötä opettajien ja muun henkilökunnan kanssa sekä ohjaa oppilaita tarvittaessa muiden palvelujen piiriin. Koulupsykologin työskentely tapahtuu terveydenhuollon ammattihenkilöiden toimintaa ja potilaiden oikeuksia koskevan lainsäädännön mukaisesti.

Oppilaat voivat ohjautua koulupsykologin luokse omasta, vanhempien tai opettajan aloitteesta.

Oppilaalla on itsellään oikeus päättää haluaako hän tavata koulupsykologia. Yleisimpiä tapausesityitä ovat oppimiseen, mielialaan, jännitykseen tai levottomuuteen liittyvät syyt. Myös kaveriesuhteet ovat yleisiä syitä koulupsykologin luokse ohjautumiseen.

Helsingin normaalilyseossa **osa-aikaisen erityisopetuksen** tavoitteena on auttaa oppilaita selviytymään edellytystensä mukaisesti peruskoulun yleisistä tavoitteista. Tähän pyritään yksilöllistämällä opetus oppilaiden tarpeiden mukaan. Erityisopetuksella tuetaan omassa luokassa tai perusopetusryhmässä tapahtuvaa oppimista yksilöllisenä opetuksena, pienryhmäopetuksena tai luokassa tapahtuvana samanaikaisopetuksena. Helsingin normaalilyseon osa-aikaisen erityisopetuksen alueet ovat:

- lukemis- ja kirjoittamishäiriöisten erityisopetus
- matematiikan, kielten ja muiden oppiaineiden erityisopetus
- tunne-elämän ja sosiaalisen toiminnan kehitystä tukeva erityisopetus
- laaja-alaisten oppimisvaikeuksisten oppilaiden erityisopetus

Erityisopetuksen avulla tuetaan oppilaan opiskelu- ja sosiaalisia taitoja, itseluottamusta ja koulumotivaatiota. Oppilaan tukeminen aloitetaan mahdollisimman varhain.

Erityisopettajien tehtäviin sisältyy:

- erityisopetus eri oppiaineissa
- yhteistyö oppilaiden huoltajien, opettajien, rehtoreiden, koulun muun oppilashuollon sekä koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa
- yksilö- ja ryhmädiagnostisten kokeiden ja testien järjestäminen peruskoulussa ja lukiossa (esimerkiksi 7-luokille tehtävät lukiseulat)
- lausuntojen antaminen
- konsultointiapu aineenopettajille
- laaja-alaisen erityisopetuskoulutuksen harjoittelun ohjaaminen

Koulunkäyntiavustaja on luokassa oppilaita varten ja ohjaa heitä opiskelemaan itsenäisesti ja vastuullisesti. Tarvittaessa autetaan tehtävissä ja ratkotaan ongelmia yhdessä. Koulunkäyntiavustajalla on tarjota erilaisia oppimistapoja, yksilön tarpeen mukaan.

Kouluterveydenhoitaja toimii sekä Helsingin normaalilyseon että samassa rakennuksessa toimivan Jules Verne –koulun terveydenhoitajana. Syyslukukauden aikana terveystarkastukset tehdään 1-, 7- ja 8-luokkalaisille oppilaille ja kevätlukukauden aikana peruskoulun 9.lk ja lukion 1.luokkalaisten terveystarkastukset, tarvittaessa myös lukion 2. ja abiturienteille. Kutsuntaterveystarkastukset aloitetaan kevätlukukaudella ja jatkuvat syyslukukauden puolelle.

Koululääkäri pyrkii tapaamaan 1.- ja 8.luokkalaiset sekä kutsuntaikäiset pojat.

Helsingin normaalilyseon opiskeluhooltohenkilöstö arvioi vuosittain edellä mainittujen toimijoiden ja resurssien riittävyys.

2. Yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän toimintatavat ja käytännöt

Helsingin normaalilyseossa toimii yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä, johon opiskeluhooltohenkilöstön lisäksi kuuluu aineenopettajia (oppilaskuntien hallitusten ja tuki- ja tutoroppilaiden ohjaajat sekä luokan- ja ryhmänohjaaja, vanhempainyhdistyksen opettajaedustaja) sekä vanhempien edustaja, oppilas- ja opiskelijajäseniä ja tarvittaessa muun henkilökunnan edustaja. Ryhmä kokoontuu 1-2 kertaa lukuvuodessa pohtimaan yhteisöllisiä ja ennaltaehkäiseviä opiskeluhoollollisia toimia koulussamme.

Ryhmässä käsitellään esimerkiksi kouluterveyskyselyn tuloksia ja pohditaan tarvittavia jatkotoimia, nostetaan esille esimerkiksi tukioppilastoimintaa ja oppilaskuntien hallitusten toimintaa sekä pyritään löytämään yhteistyötä eri toimijoiden välille.

3. Opiskeluhoollon yhteistyö

3.1 Yhteistyö koulun omien toimijoiden sekä ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa

Opiskeluhooltoja tehdään ja ratkaisuja etsitään yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös **Etelä-Helsingin nuorisotyöryhmän** kanssa, johon kuuluu eteläisen alueen eri toimijoita kuten koulut, nuorisotoimi, Klaari, leikki- ja nuorisoyhteisöt, poliisi, lastensuojelu, seurakunta jne. Yhteistyöllä tehdään näkyväksi ajatus,

että nuorten hyvinvointi on kaikkien yhteinen asia. Toiminta saattaa olla kaikille avointa tai suunnattu jollekin tietylle kohderyhmälle. Alueen yhteistyötä pyritään kehittämään yhteisölliseksi ja muutoksiin kykeneväksi.

Helsingin normaalilyseo tekee yhteistyötä Etelä-Helsingin muiden koulujen kanssa opiskeluhoitoon kehittämiseksi (**alueellinen opiskeluhoitotyö**). Yhtenä näkyvänä saavutuksena on Snellmanin alakoulun, Tehtaankadun alakoulun ja Helsingin normaalilyseon yhteiset koulujen ammattilaisten työtä tukevia luentoja ja esityksiä. Toinen selkeä käytännön toimi on pyrkiä luomaan käytänteitä, jotka helpottavat oppilaiden siirtymistä alakoulusta yläkouluun.

3.2 Vanhempainyhdistyksen ja koulun toiminta

Helsingin normaalilyseon vanhempainyhdistyksen tehtävänä on edistää kodin ja koulun yhteistyötä, luoda keskustelua vanhempien ja koulun välille opiskelu- ja kasvatuskysymyksissä sekä edistää hyvän oppimis- ja kasvuympäristön luomista oppilaille. Lisäksi tavoitteena on tukea nuorten tasapainoista kokonaiskehitystä sekä kannustaa oppilaita hyvään toveruuteen ja koulusuorituksiin sekä työrauhan ylläpitoon.

Vanhempainyhdistys toimii normaalilyseon vanhempien ja koulun yhteistyöelimenä. Yhdistys tekee aktiivista yhteistyötä koulun johdon kanssa ja yhdistyksen edustajat ovat mukana kehittämässä muun muassa koulun ruokala- ja kirjastotoimintaa. Yhdistys myös tukee koulun harrastus- ja kerhotoimintaa sekä kirjastoa ja jakaa keväisin oppilasstipendejä. Peruskoulun oppilaskunta on aloittamassa aktiivisen yhteistyön yhdistyksen kanssa. Yhdistys on mukana järjestämässä kasvatustyötä tukevia luento- ja keskustelutilaisuuksia vanhemmille, opettajille ja opetusharjoittelijoille.

3.3 Tukioppilas- ja tutoropiskelijatoiminta Helsingin normaalilyseossa

3.3.1 Tukioppilas- ja tutoropiskelijatoiminnan tavoitteet

Peruskoulun tukioppilas- ja lukion tutoropiskelijatoiminta on nuorille vakiintunutta vapaaehtoista vertaistukea, jonka tavoitteena on luoda ja ylläpitää myönteistä ilmapiiriä koulussa, vaikuttaa hyvien toverisuhteiden syntymiseen sekä ehkäistä koulukiusaamista ja yksinäisyyttä.

Tukioppilaat ovat 9.-luokkalaisia vapaaehtoisia nuoria, jotka toimivat erityisesti seitsemäsluokkalaisten tukena. Jokaisella tukioppilaalla on oma kummiluokkansa. Tutoropiskelijat ovat lukion toisluokkalaisia ja heidän tehtävänä on tukea erityisesti lukionsa aloittavia opiskelijoita. Toimiessaan tukioppilaina ja tutoropiskelijoina nuoret toimivat toistensa vertaistukena niin ryhmässä kuin kaverikeskustelussa.

3.3.2 Tukioppilas- ja tutortoiminnan vuosi

Tukioppilastoiminta alkaa lukuvuoden alussa valmistautumisella seitsemäsluokkalaisten Luukissa pidettävää ryhmäytymispäivää varten. Luukki-päivä sekä tukioppilaiden koulutus päivä toteutetaan yhteistyössä Helsingin Punavuoren nuorisotalo Betanian nuorisohjaajien kanssa. Luukissa tukioppilaat ovat vastuussa aamupäivän ohjelmasta, jolloin he ohjaavat valitsemiaan leikkejä kummiluokilleen. Tukioppilaat osallistuvat myös 7-luokkalaisten jatkoryhmäytymiseen.

Syksyn kuluessa tukioppilaat pitävät leikki-ryhmäytymistunteja kummiluokilleen sekä kertovat opetusharjoittelijoille tukioppilastoiminnasta. Loppusyksyllä pidetään seitsemäsluokkalaisten tukaridisco, jonka suunnittelu ja toteutus on pitkälti tukioppilaiden vastuulla.

Kevätkaudella toiminta orientoituu seuraavan vuoden seitsemäsluokkalaisten vastaanottamiseen sekä uusien tukioppilaiden valintaan ja koulutukseen. Tukioppilaat vierailevat lähistön alakouluissa esittelemässä Helsingin normaalilyseota sekä opiskelua yläkoulussa. Hakukkaat tukioppilaat osallistuvat Valintojen stooriin, joka on Klaari Helsingin järjestämä kuudesluokkalaisten suunnattu päihdekasvatustapahtuma.

Loppukeväällä toteutetaan uusien 8-luokkalaisten tukioppilaiden valintaprosessi. Tukioppilaat käyvät mainostamassa toimintaansa kahdeksaluokkalaisten kanssa. He osallistuvat uusien tukioppilaiden haastatteluihin sekä koulutukseen yhdessä tukioppilaiden ohjaajien kanssa.

Lukiossa tutoropiskelijoiden toimintakausi alkaa loppukeväästä, jolloin heitä koulutetaan tehtävänsä. Uudet tutorit tapaavat edellisen vuoden tutoreina toimineet opiskelijat, jotka kertovat omasta toimintavuodestaan ja näin siirtävät kokemuksellista tietoa uusien tutoreiden hyödynnettäväksi. Tutorit suunnittelevat keväällä lukuvuoden alkuun sijoittuvan uusien lukiolaisten Kiljavan retken, joka toteutetaan koulun johdon, opettajien, opinto-ohjaajan ja opiskeluhoitoryhmän jäsenten yhteistyönä. Tutoreilla on pääasiallinen vastuu uusien opiskelijoita ryhmäyttävän Kiljavan retken suunnittelussa ja toteutuksessa.

Tutorit toimivat ryhmänohjaajien ja opinto-ohjaajien apuna opastaen uusia opiskelijoita lukuvuoden käynnistyessä (mm. kurssivalintojen tekeminen). Tutorit vierailevat peruskouluisten opinto-ohjauksen tunneilla kertomassa lukio-opiskelusta, järjestävät monenlaista lukiolaisille suunnattua toimintaa lukuvuoden aikana ja osallistuvat merkittävällä panostuksellaan lukion vanhempainiltojen järjestämiseen (mm. ykkösten vanhempainilta ja lukion avoimet ovet).

3.3.3 Kehittämiskohteita tulevaisuudessa

On hyvä pohtia voisiko tukioppilaiden koulutusta eri teemoista lisätä sekä jakaa tasaisemmin lukuvuoden varrelle.

Tutoropiskelijoiden valinnassa pyritään edelleen huomioimaan opiskelijoiden taustojen kirjo (eri uskontokunnat, kotikieli, sukupuoli, sukupolijakauma, lähtökoulut), jotta he yhdessä muodostaisivat heterogeenisen vertaistuen uusille lukiolaisille. Tutortoiminnalla pyritään osallistamaan vaikuttamaan koulun positiiviseen opiskeluilmapiiiriin niin, että kaikkien on hyvä ja turvallista työskennellä yhteisössämme.

3.4 Helsingin normaalilyseon oppilaskunta ja opiskelijakunta

3.4.1 Oppilas- ja opiskelijakuntatoiminnan tavoitteet

Peruskoulun oppilaskuntaan kuuluvat kaikki peruskoulun oppilaat ja lukion opiskelijakuntaan kaikki lukion opiskelijat. Oppilas- ja opiskelijakuntia edustavat hallitukset, jotka suunnittelevat ja edistävät oppilaiden ja opiskelijoiden yhteistoimintaa sekä viihtyvyyttä ja ovat mukana koulun päätöksenteossa.

3.4.2 Oppilas- ja opiskelijakuntien vuosi

Peruskoulun oppilaskunnan toiminta alkaa lukuvuoden alussa, kun oppilaskunnan hallitus muodostetaan. Hallituksen muodostamistavasta päättävät ohjaavat opettajat. Hallituksen muodostamisen jälkeen pidetään järjestäytymiskokous, jossa valitaan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja tai puheenjohtajatyöpari eli jaettu puheenjohtajuus, sihteeri, työryhmien

jäsenet sekä henkilöt mahdollisiin muihin vastuutehtäviin. Puheenjohtajat valitaan hallituksen jäsenistä ohjaavien opettajien osoittamalla tavalla. Hallituksen toimikausi on lukuvuosi.

Lukion opiskelijakunnan hallituksen toimikausi on kalenterivuosi. Tammikuussa järjestetään opiskelijakunnan yleiskokous, jonka yhteydessä pidetään hallitusvaalit. Ehdokkaaksi voivat asettua kaikki lukion opiskelijakunnan jäsenet lukuun ottamatta niitä, joiden jäsenyys opiskelijakunnassa päättyy kuluvan kalenterivuoden aikana. Hallituksen järjestäytymiskokouksessa valitaan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, sihteeri ja rahastonhoitaja sekä mahdollisia muita toimihenkilöitä.

Molemmista hallituksista valitaan edustajat koulun työryhmiin. Hallituksen jäsenillä on myös oikeus osallistua opettaja- ja henkilökuntakokouksiin. Heillä on mahdollisuus kertoa kokouksissa ajankohtaisista asioistaan koulun henkilökunnalle sekä kuulla koulun toimintaan liittyviä yleisiä asioita.

Hallitukset kokoontuvat säännöllisesti lukuvuoden kuluessa. Kokouksissa annetaan lausuntoja ja tehdään aloitteita koulun toimintaan liittyvissä asioissa, keskustellaan oppilaiden ja opiskelijoiden kehitysideoista sekä suunnitellaan ja järjestetään erilaisia tapahtumia. Oppilas- ja opiskelijakuntatoimintaan kuuluu myös yhteistyö Suomen harjoittelukouluverkoston kanssa.

Oppilas- ja opiskelijakuntien jäsenet voivat antaa hallituksille omia ideoitaan ja ehdotuksiinsa eteenpäin vietäväksi ottamalla yhteyttä hallituksen jäseniin tai ohjaavaan opettajaan.

3.4.3 Oppilas- ja opiskelijakuntien kehittämiskohteita tulevaisuudessa

Peruskoulun oppilaskunnan hallituksen toiminta pyrkii tulevaisuudessa lisäämään oppilaiden vaikutusmahdollisuuksia koulussa. Toimintaa pyritään kehittämään avoimemman keskustelun ja aktiivisemmän viestinnän suuntaan.

Lukion opiskelijakunnan hallituksen tavoitteena on tehdä itsestään entistä näkyvämpi opiskelijoiden edustaja koulun toiminnassa ja saada aiempaa paremmin äänensä kuuluviin heitä koskevilla asioilla ja päätöksenteolla. Tavoitteena on myös lisätä opiskelijoiden viihtyvyyttä ja yhteisöllisyyttä sekä kehittää toimintaan tarvittavien varojen keräämisen menetelmiä mm. tekemällä yhteistyötä yritysten ja järjestöjen kanssa.

3.5 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö Helsingin normaalilyseossa

3.5.1 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus

Tasa-arvolain mukaan oppilaitoksilla on velvollisuus antaa sellaista opetusta ja koulutusta, joka takaa kaikille, sukupuoleen katsomatta, tasaveroiset mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen. Tasa-arvolain määrittää, että tämä on huomioitava sekä opetuksessa että oppimateriaalien valinnassa. Kaikilla toisen asteen oppilaitoksilla tulee tasa-arvolain mukaan olla tasa-arvosuunnitelma. Yhdenvertaisuutta koskeva suunnitteluvelvoite opetuksen ja koulutuksen järjestäjille on määritelty yhdenvertaisuuslaissa (Tasa-arvoL 2005, YhdenvertaisuusL 2014).

Tasa-arvolla tarkoitetaan samanarvoisuutta, joka tässä yhteydessä viittaa ensisijaisesti sukupuolten tasa-arvoon. Tasa-arvolain mukaan sukupuolten tasa-arvon on näytävä opiskelijavalinnoissa, opetuksen järjestämisessä, opintosuoritusten arvioinnissa sekä häirintää ehkäisevissä ja poistavissa toimenpiteissä.

Yhdenvertaisuus tarkoittaa kaikkien tasa-arvoista kohtelua ja yhdenvertaisuutta. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eriarvoiseen asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella; ikä, uskonto, mielipide, terveydentila, sukupuoli suuntautuminen, sosio-ekonominen tai etninen alkuperä ei saa aiheuttaa eriarvoista kohtelua. Jokaisella oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus tuntea olevansa kouluyhteisömme tasa-arvoinen, yhdenvertainen ja hyväksyty jäsen.

3.5.2 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö osana Helsingin normaalilyseon johtamisjärjestelmää

Toukokuussa 2009 perustetun erillisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmän toiminta lakkasi uuden johtamisjärjestelmän myötä elokuussa 2016. Kyseiset teemat kuuluvat nykyisin yhteisön hyvinvointiryhmän tehtävänkuvaan.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on tärkeä työkalu kartoitettaessa sekä suunniteltaessa kaikille tasa-arvoista ja yhdenvertaista toimintaa Helsingin normaalilyseoon. Tämän avulla pystytään tekemään syrjintää ehkäisevää työtä, puuttumaan syrjintään sekä tukemaan sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä koulun arjessa.

3.5.3 Toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi

Helsingin normaalilyseon edellinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma oli laadittu kaudelle 2013-2015. Uuden suunnitelman päivitys aloitetaan syksyllä 2019 ja tämä työ sisältää alla mainittuja kohteita:

- nimetään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä vastaavat henkilöt henkilökunnan sekä oppilas- ja opiskelijakunnan keskuudesta
- tehdään tasa-arvokartoitus oppilaille ja opiskelijoille
- laaditaan tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

3.6 Yhteistyö oppilaanohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa

Opinto-ohjaus tukee oppilaan opiskelua, edistää itsetuntemusta ja auttaa nuorta toimimaan kouluyhteisössä. Opinto-ohjaus yhteistyössä aineenopettajien kanssa tukee oppilaan tavoitteellista opiskelua niin, että hän saa peruskoulun päättötodistuksen ja että hän siirtyy peruskoulun jälkeiseen koulutukseen. Tarvittaessa opiskelijalle tehdään erityisjärjestelyin yksilöllinen opintopolku, joka otetaan huomioon myös ylioppilastutkinnossa. Lukio-opinnot on mahdollista suorittaa joustavasti 3-4 vuoden aikana.

Opintojen ohjauksen tärkeänä osa-alueena on monipuolisen työelämätuntemuksen lisääminen. Oppilaat ja opiskelijat perehtyvätkin työelämään ja yrittäjyyteen työpaikoissa. Tämä mahdollistaa sekä tutustumisen erilaisiin työtehtäviin että -ympäristöihin. Esimerkkinä mainittakoon oppilaiden työelämään tutustumisjaksot sekä opinto-ohjaajan verkostoituminen alueemme yrittäjien ja muiden työelämän toimijoiden kanssa. Huoltajat voivat osallistua "Vanhemmat nuoren ammatinvalinnan tukena" -hankkeeseen esimerkiksi koulun vanhempainyhdistyksen kautta.

Opinto-ohjaaja yhtenä moniammatillisen ja yhteisöllisen opiskeluhoillon jäsenenä tekee yhteistyötä huoltajien kanssa. Keskeisinä yhteistyömuotoina ovat oppilaiden ja vanhempien kanssa käydyt ohjauskeskustelut, vanhempaintapaamiset sekä yhteydenpito koteihin. Opinto-ohjaaja tekee yhteistyötä myös muiden koulualueen toimijoiden, kuten nuoriso- ja sosiaalitoimen kanssa. Yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa korostuu erityisesti nuorten siirtyessä peruskoulun ja lukion jälkeisiin jatko-opintoihin. Tällöin ohjauksen painopisteenä

on ennen toisen asteen yhteishakua järjestettävät oppilaitosten tutustumiskäynnit ja valintojen jälkeinen ohjaus. Lukio-opintojen ohjauksessa sekä luokkamuotoisessa- että henkilökohtaisessa ohjauksessa tarjoutuu runsaasti mahdollisuuksia tutustua niin toisen asteen ammatilliseen jatkokoulutukseen kuin myös korkea-asteen jatko-opintoväyliin. Lukio-opinnot tähtäävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen saamiseen.

Nuorisotoimen kanssa yhteistyö painottuu seitsemäsluokkalaisten ryhmäyttämisessä. Sosiaalitoimen kanssa yhteistyö keskittyy pääasiallisesti oppilaiden yksilöllisiin tukitoimiin.

1.8.2019 voimaan tulleen lukiolain mukaan opiskelijalla "on oikeus saada opintoihin hakutumiseen ja urasuunnitelmiin liittyvää ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa oppimäärä on suoritettu." (LukioL 2018)

3.7 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Työpaikalla tehdään työterveyshuollon toimesta lakisääteinen työpaikkaselvitys työterveyshuollon ja tiedekuntien ja laitosten yksityiskohtaisimmissa suunnitelmissa sovitulla tavalla pääsääntöisesti kolmen vuoden välein.

Työpaikkaselvitysten tarkoituksena on arvioida työn ja työolosuhteiden terveellisyys ja turvallisuus ottaen huomioon työpaikan altisteet, mukaan lukien sisäilmaongelmat, työn kuormittavuus, työjärjestelyt sekä tapaturmavaara ja työyhteisön henkinen ilmapiiri. Työpaikkaselvitysraportit kirjataan kouluun toimitetun tiedon lisäksi tietojärjestelmään henkilöstö- ja lakiasian toimialalle, jossa ne ovat työhyvinvointiyksikön ja työsuojelun käytettävissä toimenpiteiden suunnittelua, kehittämistä ja seurantaa varten.

Koska myös kouluterveydenhuollolla on veloitteena seurata koulu yhteisön ja opiskelu ympäristön terveellisuutta ja turvallisuutta yhteistyössä moniammatillisen työryhmän kanssa ja tuoda erityisesti oppilaiden näkökulma esiin, on järkevää, että koulun työterveyshuolto, työsuojelu, kouluterveydenhuolto ja tarvittaessa ympäristökeskus toimivat tarkastuksessa yhteistyössä. Kouluterveydenhuollon terveydenhoitajan tai lääkärin tulee ilmoittaa havaitsemistaan riskeistä oppilaitoksen rehtorille sekä omalle esimiehelleen.

3.8 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Terveystiedon opettajat ja terveydenhoitaja välittävät toisilleen tietoa siitä, mitä asioita terveystiedossa opiskellaan eri vuosiluokilla ja mitä asioita terveydenhoitaja ottaa esiin terveystarkastusten yhteydessä.

4. Helsingin normaalilyseon järjestyssäännöt

Tämän järjestyssäännön laatimiseen ovat osallistuneet sekä peruskoulun oppilaskunta että lukion opiskelijakunta. Sääntö on hyväksytty opettajakokouksessa elokuussa 2018. Sääntö on voimassa koulussa, koulun käytössä olevilla ulkoilualueilla ja koulunkäyntiin liittyvissä tilanteissa.

Oppilaat ja lukio-opiskelijat työskentelevät koulussa sopuisasti ja toisia sekä toisten näkemyksiä ja mielipiteitä kunnioittaen: he ovat ystävällisiä ja kohteliaita toisilleen, opettajille, opetusharjoittelijoille ja muille aikuisille sekä huolehtivat koulurakennuksen ja sen ympäristön siisteydestä. Samalle he noudattavat rehtoreiden, opettajien ja muun henkilökunnan

erikseen antamia ohjeita.

Läsnäolo

Koulua käydään säännöllisesti ja ollaan läsnä oppitunneilla, koulun tilaisuuksissa ja opintoretkillä sekä suoritetaan koulutyöhön liittyvät tehtävät. Luokanohjaajan ja ryhmänohjaajan tuokit sekä päivänavaukset ovat osa kaikkia koskevaa viikoittaista koulutyötä. Lukiolain mukaan lukion opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta tai lupaa suorittaa kurssi itsenäisesti.

Oppilas tai opiskelija voi perustellusta syystä saada luvan poissaoloon. 1-5 päiväksi luvan myöntää luokanohjaaja tai ryhmänohjaaja, sitä pidemmäksi aikaa kouluasteen rehtori. Kirjallinen loma-anomus on jätettävä henkilökohtaisesti viimeistään viikkoa ennen aiottua lomaa. Lomapäätös annetaan aina kirjallisesti.

Oppilas tai opiskelija voi sairastuessaan kesken päivän poistua koulusta. Ennen lähtöään peruskoulun oppilas ilmoittaa siitä tunnin opettajalle, luokanohjaajalleen tai kouluterveydenhoitajalle. Poissaoloselvitys tehdään Wilmaan mahdollisimman pian.

Työrauha

Oppitunneille tullaan ajoissa ja työskennellään työrauhaa häiritsemättä. Omien eväiden syönti sekä tietokoneiden, puhelinten ja muiden elektronisten laitteiden käyttö muuhun kuin opettajan ohjaamaan opiskelutarkoitukseen on kielletty oppi- tuntien aikana.

Työympäristö ja vuorovaikutus

Jokainen koulussa toimiva pyrkii omalla toiminnallaan edistämään viihtyisää ja jokaisen hyvinvointia tukevaa opiskelu- ja työympäristöä. Toiset huomioiva käyttäytyminen kuuluu osaksi kouluympäristössä toimimista. Kiusaaminen kaikissa muodoissaan on koulussa kielletty.

Jokainen kunnioittaa toisen yksityisyyttä. Tähän liittyen esimerkiksi valokuvien ottaminen tai videon kuvaaminen toisesta henkilöstä ilman tämän lupaa on kielletty.

Kaikki kunnioittavat vanhaa koulurakennusta, käsittelevät huolellisesti ja varoen koulun omaisuutta sekä pitävät työympäristönsä mahdollisimman viihtyisenä. Roskat laitetaan roskakoreihin ja tyhjät pullot niille varattuihin astioihin.

Kaikki kiinteistössä toimivat noudattavat kiinteistön turvallisuusohjeita. Luokanohjaaja tai ryhmänohjaaja tutustuttaa oppilaat tai opiskelijat tärkeimpiin turvallisuus- ohjeisiin ja poistumisohjeisiin hätätilanteissa. Yleisen turvallisuuden edistämiseksi kaikki huomioivat, että koulun poistumistiet ovat esteettömiä ja palo-ovien edustat pysyvät tavaroista vapaina. Oppilaiden ja opiskelijoiden tulee muistaa, että he edustavat kouluaan myös koulumatkoillaan, opintokäynneillään, retkillään ja koulutyön ulkopuolella. He luovat myönteistä kuvaa koulusta ja tuntevat vastuunsa sen oppilaina ja opiskelijoina.

Välitunnit

Välitunnit vietetään joko pihalla tai rauhallisesti käyttäytyen sisätiloissa. Koulun hissit ovat vain henkilökunnan käytössä. Terveystoiminta myöntää erikoisluvan hissien käyttöön esimerkiksi liikuntarajoitteen vuoksi.

Päällysvaatteiden säilytys

Päällysvaatteet, mukaan lukien päähineet, riisutaan oppitunneille tullessa ja säilytetään naulakoissa tai kaapeissa oppituntien ja ruokailun aikana sekä kirjastossa käydessä.

Päihteiden käyttö

Tupakkalaki kieltää alle 18-vuotiailta tupakkatuotteiden (mm. tupakan, sähkö- tupakan, nuuskan) hallussapidon. Tupakkatuotteiden käyttö sekä alkoholin ja huumeiden hallussapito ja käyttö on kielletty koulussa ja koulun käytössä olevilla ulkoilualueilla.

Ruokailu

Kouluravintolaan tullessa jätetään päällysvaatteet sekä laukut ja reput ruokalan ulkopuolelle tai kaappiin ja asetetaan jonoihin linjastojen mukaan. Ruoka syödään ruokasalissa noudattaen hyviä pöytätapoja. Paikka jätetään siistiksi ja astiat palautetaan niille varattuun linjastoon. Lisäksi noudatetaan keittiöhenkilökunnan erikseen antamia ohjeita.

Kirjasto ja tietokonehuone

Kirjastoa käytetään kirjojen ja lehtien lukemiseen ja lainaamiseen sekä muuhun tiedonhakuun tai opiskeluun. Kirjaston tietokoneet on ensisijaisesti ajateltu peruskoulun oppilaiden käyttöön. Lukiolaisilla on oikeus käyttää tietokonehuoneita itsenäiseen työskentelyyn, kunhan se ei häiritse luokassa mahdollisesti tapahtuvaa muuta opetusta. Ruokien ja juomien nauttiminen kirjastossa ja atk- ja digihuoneissa on kielletty. Lisäksi noudatetaan henkilökunnan ohjeita sekä kirjastoa ja tietokonehuoneita varten erikseen laadittuja sääntöjä.

Lukion koetilaisuudet

Kokeeseen tullessa päällysvaatteet viedään kaappiin tai naulakkoon. Laukut ja reput viedään kaappiin tai jätetään koesalin seinustalle. Istumapaikalle otetaan mukaan vain kokeessa tarvittavat välineet.

Sääntöjen rikkominen

Jos oppilas tai opiskelija on aiheuttanut vahinkoa, hänen tulee heti ilmoittaa siitä rehtorille tai opettajalle. Oppilaalla ja opiskelijalla velvollisuus korvata aiheuttamansa vahinko tai liikaamansa koulun omaisuuden puhdistamisesta aiheutuneet kustannukset.

Ensisijaisena kurinpitotoimenpiteenä sääntöjen rikkomisesta käytetään peruskoulussa kasvatustilaisuuksia, johon osallistuvat oppilas, opettaja ja mahdollisesti huoltaja. Muina kurinpitotoimenpiteinä voidaan käyttää jälki-istuntoa ja kirjallista varoitusta. Opettaja tai rehtori voi ottaa haltuunsa vaarallisen, kielletyn tai opetusta häiritsevän esineen. Lukiossa opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppituntin ajaksi opetustilasta.

Järjestyssääntöjen seuranta ja tarkastaminen

Järjestyssäännöt käydään läpi joka lukuvuoden alussa oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa. Järjestyssäännöt tarkastetaan lukuvuoden päättyessä ja niihin voidaan tehdä tarvittaessa muutoksia.

5. Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Helsingin normaalilyseossa poissaolot ja myöhästymiset merkitään Wilma-järjestelmään. Luokanohjaajat seuraavat poissaoloja aktiivisesti Wilman avulla. Helsingin normaalilyseolla on poissaoloihin puuttumisen toimintamalli, joka on vastaavanlainen kuin Helsingin kaupungin kouluissa.

Luokanohjaajat keskustelevat oppilaiden kanssa, mikäli poissaoloja kertyy runsaasti ja/tai koulunkäynti häiriintyy poissaolojen takia. Terveysten liittyvissä asioissa ohjataan oppilas ottamaan yhteyttä kouluterveydenhoitajaan. Huoltajat selvittävät syyt poissaoloihin. Mikäli selvityksiä ei ole annettu, luokanohjaaja ottaa yhteyttä huoltajaan ja he yhdessä suunnittelevat mahdollisia koulunkäyntiin liittyviä tukitoimia.

6. Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Koulun arjessa jokaisen tulee seurata kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta ja niihin mahdollisesti liittyviä riskejä. Havaituista riskeistä tulee tiedottaa esimiehelle korjaustoimien aikaansaamiseksi. Lisäksi kolmen vuoden välein tehtävässä lakisääteisessä kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksessa kiinnitetään huomiota myös mahdollisiin tapaturmariskeihin.

Koulutapaturmia ehkäistään ohjaamalla oppilaita oikeisiin ja turvallisiin työtapoihin ja tarvittavien suojavälineiden käyttöön. Luokissa, joissa tapaturmariski on tavallista suurempi, on ensiapukaapit. Lisäksi ensiapukaappi on kansliakäytävällä ja koulukeittiössä. Ensiapu-kaappien täydennysvarasto löytyy kansliakäytävältä myös.

Opettajien ensiapuvalmiudesta huolehditaan. Erityisesti tapaturmariskialttiiden aineiden opettajilla tulisi olla voimassa oleva ensiapukoulutus.

Käytännön ohjeet koulutapaturmien ensiavun järjestämisestä ja hoitoon ohjauksesta löytyvät ohjeesta: Toimintaohjeet koulutapaturman sattuessa. Tämä toimintaohje on nähtävissä koulun kotisivulla (ks liite 2).

Koulutapaturmia seurataan syksystä 2014 alkaen Koulutapaturmien seurantakaavakkeiden (THL) avulla. Kaavakkeen täyttää valvontavastuussa oleva opettaja jokaisesta koulutapaturmasta ja toimittaa kansliaan.

7. Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Tupakkatuotteiden, alkoholin sekä muiden päihteiden käyttö on kielletty järjestyssäänöissä. Mikäli oppilas käyttää kyseisiä aineita, otetaan yhteys huoltajaan sekä mahdollisesti tehdään lastensuojeluilmoitus. Katso Päihdetyön ohjelma (liite 3).

8. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinäältä

Helsingin normaalilyseossa on käytössä kiusaamisen vastainen menetelmä, KivaKoulu-ohjelma, muiden perinteisempien interventioiden lisäksi (esimerkiksi sovittelu, opettaja- tai rehtorivetoiset keskustelut ja puhuttelut, jälki-istunnot sekä kasvatustilaukset, joissa huoltajalla on mahdollisuus olla mukana). Tarkemmin toimintaa kuvataan liitteessä 4.

9. Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Kriisisuunnitelma sekä ohjeistus tapaturmien osalta liitteenä (liitteet 1 ja 2).

LIITTEET

- Turvallisuus- ja kriisisuunnitelma
- Toimintaohjeet tapaturman sattuessa
- Päihdetyön toimintaohjelma
- Kiusaamisen vastainen suunnitelma
- Kaavio Helsingin normaalilyseon opiskeluhoitotyöstä

Helsingin normaalilyseon turvallisuus- ja kriisisuunnitelma

LIITE 1

Tämä suunnitelma on nähtävillä turvallisuussuunnitelman mukana kansiossa opettajainhuoneessa, koulun kotisivulla ja esitellään kerran vuodessa henkilökuntakokouksessa.

1. Turvallisuuksuunnitelma ja kriisisuunnitelma

Turvallisuuksuunnitelman tarkoituksena on auttaa koulua ehkäisemään onnettomuuksia ja kriisitilanteita ja selviytymään niistä mahdollisimman hyvin Turvallisuuksuunnitelman avulla huolehditaan turvallisesta kouluympäristöstä ja ehkäistään kriisien syntymistä. Turvallisuuksuunnitelma sisältää mm. poistumisohjeet, kiinteistön hoitoon ja turvallisuuteen liittyvät ohjeet ja monia muita kriisitilanteen hoitamiseen liittyviä asioita. Kriisisuunnitelma on osa koulun turvallisuussuunnitelmaa ja täydentää sitä etenkin tiedotuksen ja jälkihoidon osalta.

2. Kriisitilanne

Kriisitilanne on äkillinen, ilman ennakkovaroitusta syntyvä tilanne, joka herättää voimakkaita tunnereaktioita ja jossa aiemmat kokemukset ja toimintatavat eivät riitä tilanteen ymmärtämiseen ja hallintaan. Kriisitilanteita voivat olla esimerkiksi oppilaan tai koulun henkilökuntaan kuuluvan kuolema, väkivalta tai onnettomuus, joka koskettaa koulun väkeä tai tapahtuu lähialueella vaikuttaen myös kouluun. Tällainen tapahtuma saattaa koskettaa koko kouluyhteisöä, opettajankuntaa tai yksittäistä luokkaa tai ryhmää.

3. Kriisiryhmä

Koulun kriisiryhmän muodostavat:

Johtava rehtori Tapio Lahtero tai vararehtori Asterehtorit Perusopetus: Juha-Pekka Husso Lukio: Tuula Koskimies-Sirén	Yleisvastuu, tiedottaminen	050-3501361
	Oman vastuualueen kysymykset	050-3243163
		050-3243151
Vahtimestari Raija Lehtonen, Mirja Karlsson	Kiinteistöön liittyvät asiat	0294128156
Kouluterveydenhoitaja Satu Hovi	Ensiapu, yhteydet sairaalaan yms.	050-3105573
Koulupsykologi Sofia Lindgren	Psykologinen kriisi- ja jälkihoidon valmistelu	040-6692074
Koulukuraattori Nicolas Recorbet		040-6620329
Työsuojeluvaltuutettu Timo Kärkkäinen	Työsuojelunäkökohdat	050-4480911

Turvallisuusvastaava Vesa Åhs	Turvallisuusnäkökohdat	040-1726779
Tietotekniikkatukihenkilö Ville Laustela	Tietoturva	0294128122

Vastuualueita ei ole tässä kuvattu kattavasti, mutta keskeinen vastuualue nimetty, ks. myös seuraava.

Akuutissa kriisitilanteessa ryhmän paikalla olevat jäsenet hoitavat tilanteen johtamisen käytettävissä olevin voimavaroin, tarpeen tullen hälyttävät muita paikalle tai täydentävät ryhmää tarpeen mukaan

Vastuualueista:

- kun kyseessä on koko koulua koskeva kriisi, johtaa tilannetta johtava rehtori. Yksittäistä oppilasta tai luokkaa koskevaa kriisitilannetta hoitaa pääsääntöisesti luokanvalvoja tai ryhmänohjaaja käyttäen tarvittaessa apuna muuta henkilökuntaa.
- ensiapua vaativista tilanteista vastaa pääsääntöisesti terveydenhoitaja, mikäli hän ei ole paikalla, kuka tahansa ensiaputaitoinen henkilö. Ambulanssin hälyttää se, joka näkee sen tarpeen ja hän ilmoittaa heti tehneensä hälytyksen
- psykologisen jälkihoidon tarpeen ja arvioinnin tekee koulupsykologi yhdessä rehtorin ja muun kriisiryhmän kanssa
- asianomaisille tiedottamisesta sopii kriisiryhmä keskuudessaan
- muun koteihin suunnatun tiedottamisen hoitavat rehtori ja luokanohjaajat
- tiedotusvälineille annettavat lausunnot hoitaa johtava rehtori.

4.1. Toiminta akuuttitilanteessa

Akuutissa tilanteessa toimintaa johtaa johtava rehtori apunaan kriisiryhmän paikalla olevat jäsenet.

Perustoimintaohje henkilöstön jäsenelle, joka ensimmäisenä havaitsee kriisitilanteen:

- anna välitön ensiapu tarvittaessa
- varmista, että saatu tieto on oikeaa
- ota yhteys kriisiryhmän jäseniin, ensisijaisesti rehtoriin
- vastaa tilanteen hoitumisesta paikan päällä muun paikalla olevan henkilöstön tukeamana siihen asti kun kriisijohto ottaa tilanteen hoitaakseen.

Yksityiskohtaisemmat ohjeet toiminnasta akuutissa kriisitilanteessa löytyvät turvallisuussuunnitelmasta. Mm. koulun nopea tyhjentäminen tapahtuu turvallisuussuunnitelmassa esitetyllä tavalla. Myös tilanteiden harjoittelu turvallisuussuunnitelman mukaan.

4.2. Välitön tiedottaminen

Tiedottamisessa pääperiaate on, että koko kouluyhteisölle kerrotaan nopeasti ja avoimesti yhteisöä kohdanneesta kriisitilanteesta. Tällä tavoin vähennetään tapahtuman synnyttämää huolta ja ahdistusta ja helpotetaan kriisin jälkihoitoa. Tämän toteuttamistapaa joudutaan muokkaamaan kulloisenkin tilanteen mukaisesti, mutta perusmenettelytapa on:

1. johtava rehtori (tai hänen poissa ollessaan hänen varahenkilönsä) lähettää henkilöstölle sähköpostitse tiedotteen, jossa muistutetaan alla olevista toimista. Tätä pyritään mahdollisuuksien mukaan täydentämään suullisella ohjeistuksella
2. päivänavauksessa (joko radiosta tai juhlasalissa)

- kerrotaan todenmukaisesti, mitä on tapahtunut. "Todenmukainen" ei tarkoita, että on itsestään selvää, mitä kerrotaan. Se mitä kerrotaan on totta, mutta kerrottavat tosiasiat joudutaan valitsemaan tavattoman monien tosiasioiden joukosta, koska kaikkia tosiasioita ei koskaan voi kertoa. Valinnassa on otettava huomioon mm. tilanne ja kuulijoiden ikä
 - todetaan myös, että tapahtunut herättää monenlaisia tunteita ja ajatuksia
 - toimintatendenssin suuntaaminen: miten voit auttaa, tukea, muistaa. Jos mahdollista/tarpeen niin myös, miten voit edistää turvallisuutta omassa ympäristössä. Voimakkaaseen tunteeseen liittyy aina toimintatendenssi ja se pitää suunnata rakentavasti
 - kerrotaan että kuka tahansa voi halutessaan käydä keskustelemassa asiasta esim. kouluterveydenhoitajan tai koulupsykologin kanssa tai ottaa yhteyttä kriisipäivystykseen (mainitaan, että puhelinnumerot tulevat olemaan koulun televisioruudulle päivän aikana)
 - mahdollisesti vietetään hiljainen hetki uhrien muistolle
3. päivänavauksen jälkeisillä tunteilla annetaan mahdollisuus lisäkeskusteluun asiasta
 4. koulun ilmoitustauluille sijoitetaan tarjolla olevien kriisipuhelinten numerot
 5. liputus yms. järjestelyt yleisten ohjeiden (valtakunnalliset, kaupunkikohtaiset, koulujen tms.) mukaisesti

Jos kriisitapahtuma koskee nimenomaan Normaalilyseota, pitää akuutissa kriisitilanteessa lisäksi punnita tiedotusvälineille tiedottamista (ks. kriisiryhmän vastuualueet edellä) ja hoitaa koteihin ja muille asianosaisille suunnattava tiedottaminen. Tapahtuman jälkeen voi olla tiedottamistarvetta samoihin suuntiin.

5. Kriisin jälkihoito

Tässä voidaan erottaa neljä kokonaisuutta, jotka ovat yhteydessä keskenään.

5a. Tapahtuneesta tiedottaminen kouluuyhteisössä ja mahdollisesti kouluuyhteisön ulkopuolelle

Akuutin tilanteen tapaan jälkihoidossakin voidaan tarvita kouluuyhteisön sisällä tiedottamista ja ulospäin, esimerkiksi tiedotusvälineille tiedottamista (ks. kriisiryhmän vastuualueet edellä) ja toisaalta tiedottamista koteihin. Rehtorit ja/tai kriisiryhmä tekevät päätökset näistä toimista

5b. Huomioiminen, muistaminen, kunnioittaminen ym. sururituaalit (etenkin kuolemantapauksissa)

Järjestetään oppilaille ja henkilökunnalle mahdollisuus ilmaista osanottonsa, surunvalittelunsa, mikäli tähän vielä on tarvetta akuuttitilanteessa mahdollisesti tapahtuneen muistamisen lisäksi. Tämä voi edellyttää yhteyttä tapahtuman koskettamiin perheisiin yhtäältä osanoton ilmaisemiseksi ja toisaalta sen sopimiseksi, miten asiaa voidaan esim. luokassa käsitellä lasten kanssa

5c. Kriisin psykologinen jälkihoito

Joskus tämä voi olla sama kuin kohdat 5a ja 5b. Joskus tämä vaatii omat erityiset toimenpiteensä, esim. ns. debriefing -työskentelyn, jossa asianosaiset (yhtenä ryhmänä tai eriyettyinä ryhminä) saavat tilaisuuden käydä läpi tapahtumaan liittyvät muistonsa, ajatukset ja tunteensa. Tähän tarvitaan usein yhteisön ulkopuolinen vetäjä. Yliopiston henkilökunnan terveydenhuollosta huolehtii Mehiläinen oy. Debriefing -palvelua pyydetään työterveyshuollosta, puhelin **010 414 0666 (keskus)**.

Pyynnön kriisitilanteen psykologisesta jälkihoidosta esittää koulun kriisiryhmä siten, että rehtori on ollut kriisiryhmässä mukana päätöstä tekemässä. Rehtori on kriisiryhmän jäsen, mutta joissain tilanteissa kriisiryhmä joutuu tekemään kriisiin liittyviä akuuttitoimia sillä hetkellä paikalla olevien jäsentensä voimin. Psykologisen jälkihoidon osalta päätöstä ei tehdä ennen kuin rehtori on ollut mukana asiaa päättämässä. Tämä siksi, että hän on koulun johtaja ja psykologisen jälkihoidon toteuttaminen vaikuttaa monin tavoin koko koulun toimintaan. Asian valmistelu on kriisiryhmässä koulupsykologin vastuulla.

5d. Jälkiarviointi

Koulun kriisiryhmän tulee kriisitilanteen jälkeen kokoontua arvioimaan tapahtunutta ja miettimään kokemuksia seuraavien kriisien kohtaamisen kannalta.

TÄRKEITÄ PUHELINNUMEROITA

Yleinen hätänumero	112 (poliisi, palokunta, ambulanssi)
Sosiaalipäivystys	0206 96006 (24 h/vrk)
Sairaanhoitopalvelujen neuvonta	09 310 10023 (24 h/vrk)
Myrkytystietokeskus	09 471977

Yli 16-vuotiaiden ympärivuorokautinen päivystys on Haartmanin sairaalan ja Malmin sairaalan päivystyksissä.

Alle 16-vuotiaiden päivystys on Uudessa lastensairaalassa (Stenbäckinkatu 9, puh. 09 4711).

LIITTEET

Kriisikansioon liitetään mukaan kriisejä ja niistä selviytymistä laajemmin käsitteleviä aineistoja

Toimintaohjeet koulutapaturman sattuessa Helsingin normaalilyseo

LIITE 2

Välittömästi tapaturman sattuessa

Heti tapaturman satuttua valvova opettaja tekee tilannearvion ja antaa tarvittavan välittömän ensiavun.

Lievissä tapaturmissa oppilas/opiskelija saatetaan tarvittaessa kouluterveydenhoitajan vastaanotolle, mikäli opettajan antama ensiapu ei riitä (ensin soitto terveydenhoitajalle, puh. 050-3105573).

Vakavissa tapaturmissa (jotka vaativat lääkärin arviota) tai jos kouluterveydenhoitaja ei ole paikalla, oppilas/opiskelija saatetaan Viiskulman terveystasemalle (Pursimiehenkatu 4, 00150 Helsinki) tai muuhun julkiseen hoitopaikkaan. Epäselvissä tilanteissa neuvoa voi kysyä yleisestä hälytysnumerosta (112) tai sairaanhoidon neuvontapuhelinnumerosta (09-10023, vuoden 2015 alusta: 09 31010023), ja toimitaan saatujen ohjeiden mukaisesti. Koulutapaturmissa otetaan yhteys oppilaan/opiskelijan huoltajaan.

Jatkohoitoon saattajaksi lähtee huoltaja tai, jos häntä ei tavoiteta/hän ei pääse, saattajaksi lähtee koululta täysi-ikäinen saattaja (koulun edustaja).

Jatkohoitoon mennään joko huoltajan kyydillä, taksilla tai ambulanssilla tilanteesta riippuen (taksikortteja saa osastosihteereiltä tai johtavalta rehtorilta).

Koulutapaturmien seurantalomake

Kaikista koulutapaturmista täytetään Koulutapaturmien seurantalomake (THL). Lomakkeen täyttää sitä tuntia tai välituntia valvova opettaja, jonka valvonta-ajalla tapaturma on sattunut. Jos oppilas on hakeutunut itsenäisesti kouluterveydenhoitajalle, täyttää lomakkeen alustavasti kouluterveydenhoitaja ja valvontavastuussa oleva opettaja täydentää. Lomake toimitetaan aina peruskoulun kansliaan, vaikka korvattavia kustannuksia ei syntyisikään.

Opettaja informoi oppilasta / huoltajaa koulutapaturmien vakuutuksista ja korvausten hakumenettelystä.

Lomakkeita on saatavilla kanslian edestä hyllyköstä, ensiapukaapeista sekä koulun kotisivulta.

Vakuutusyhtiöt (IF ja Lähitapiola)

Tarvittaessa ilmoituksen vahingosta vakuutusyhtiötä varten täyttää valvova opettaja peruskoulun kansliassa.

Hoidosta aiheutuneista kustannuksista haetaan JÄLKIKÄTEEN korvauksia:

1. IF-vakuutusyhtiöltä (puh. 09-191919), jos tapaturma on sattunut teoritunnilla, välitunnilla, liikuntatunnilla tai koulumatkalla yms.

2. Lähitapiola-vakuutusyhtiöltä (puh 09-453 3700), jos tapaturma on sattunut opetuksen työnoimaisissa olosuhteissa (tekninen työ, tekstiilityö, kotitalous, kemian ja fysiikan laboratoriotyöt yms)

Epäselvissä asioissa neuvoa voi kysyä peruskoulun kansliasta (puh.02941 28162).

PÄIHDETYÖN TOIMINTAOHJELMA

LIITE 3

Helsingin normaalilyseon tavoitteena on yhteistyössä kotien ja muiden tahojen kanssa antaa oppilaille sellaisia valmiuksia, että he eivät elämässään vahingoita päihteillä itseään eivätkä muita. Koulun päihdetyön toimintaohjelman tarkoitus on olla tukena terveiden elämäntapojen edistämisessä ja päihteiden väärinkäytön ehkäisemisessä. Samalla ohjelma sisältää ohjeita siitä, miten päihteiden epäiltyyn tai todettuun käyttöön, hallussapitoon ja välittämiseen puututaan. Ohjelman on valmistellut koulun oppilashuoltohenkilöstö ja valmisteluprosessissa on kuultu opettajakunnan, oppilaskunnan ja vanhempien näkemyksiä.

1. Tavoitteet

Tavoitteena on

- luoda ja ylläpitää turvallinen ja terveellinen oppimis- ja työympäristö, jossa korostuvat avoin ja myönteinen elämänasenne, tulevaisuudenusko sekä vastuullisuus lähimmäisistä ja yhteisöstä. Näin pyritään ennaltaehkäisemään tilanteita, joissa esiintyy päihteiden tarjontaa tai niiden käyttöä.
- tiedottaa päihteisiin liittyvistä asioista kouluyhteisölle.
- osata ennaltaehkäistä päihdeongelmia.
- osata tunnistaa, auttaa ja puuttua tarkoituksenmukaisin keinoin päihdeongelmaan ja ohjata apua tarvitseva henkilö asianmukaiseen hoitoon.
- toimia yhdessä luottamuksella.

2. Tupakka- ja päihdelainsäädännön määräykset

2.1. Tupakkalaki

- Tupakkatuotteen sekä suora että epäsuora mainonta on kielletty (8§).
- Tupakkatuotetta tai tupakointivälinettä ei saa elinkeinotoiminnassa myydä eikä muutoin luovuttaa henkilölle, joka on 18 vuotta nuorempi (10§).
- Tupakointi on kielletty mm. (12§)
 - o oppilaitosten nuorille tarkoitetuissa sisätiloissa sekä niiden pääasiassa 18 vuotta nuoremmille tarkoitetuilla ulkoilualueilla
 - o virastojen ja viranomaisten sekä niihin verrattavien julkisten laitosten yleisölle ja asiakkaille varatuissa sisätiloissa
 - o työyhteisöjen yhteisissä ja yleisissä sekä asiakkaille tarkoitetuissa sisätiloissa.

2.2. Alkoholilaki

- Alaikäisen alkoholin käytön kieltää alkoholilaki (mm. 34§).
- Alle 18-vuotiaita koskevia säädöksiä:
 - o ei oikeutta pitää hallussaan mitään alkoholijuomia.
 - o ei saa anniskella eikä myydä alkoholijuomia.
 - o alkoholijuomien välittäminen korvauksettakin on kielletty: rangaistuksena sakkoa tai enintään 6 kuukautta vankeutta.
 - o alkoholijuomien välittämisestä korvausta vastaan sakkoa tai enintään 2 vuotta vankeutta.

2.3. Huumausainelaki

Huumausaineen tuotanto, valmistus, maahantuonti, maastavienti, jakelu, kauppa, hallussapito ja käyttö on kielletty muihin kuin lääkinnällisiin, tieteellisiin tai huumausainerikosten ehkäisemistä tai tutkintaa edistäviin tarkoituksiin on kiellettyä (3 § yleiskielto).

3. Koulun järjestyssääntö

Koulun järjestyssäännössä sanotaan:

”Tupakkatuotteiden (mm. tupakan, sähkötupakan, nuuskan), alkoholin ja huumeiden käyttö sekä niiden hallussapito on kielletty koulussa ja koulun välittömässä läheisyydessä” (Opettajakokous 5.3.2014).

4. Yhteistyötahoja

Päihdetyössä tarvitaan monien eri tahojen yhteistyötä ja kokemusta. Kotien ja koulun oppilaskuntien kanssa tehtävän yhteistyön lisäksi ainakin seuraavat tahot pyritään ottamaan huomioon ja käyttämään niitä resursseina Helsingin normaalilyseossa tehtävässä päihdetyössä.

Taho	Yhteys-
tieto	
Klaari	09 31043977
Sosiaalipäivystys 24h	020 696006
Helsingin kriisipäivystys	09 310 44222
Nuorten turvatalo	09 622 4322
Lastensuojelu (etelän alue) 74074	09 310 5015 / 09 310
Perheneuvola (etelän työryhmä)	09 3104 4960, ma-pe klo 11-12
Nuorisoasema	040 688 3377
Nuorten kriisipiste	
Valtakunnallinen päihdeneuvonta 24h	0800 900 45
Helsingin terveysneuvonta 24h	09 31010023
Mehiläisen työterveyshuolto	0104140112
Yleinen hätänumero	112
Helsingin yliopisto, yhteistyömahdollisuudet tiedekuntien ja laitosten kanssa	02941 911 (yliopiston vaihde)

5. Ennaltaehkäisy

Lapsilla ja nuorilla on oikeus saada tietoa päihdeistä, niiden vaikutuksista ja vaaroista.

- Päihdetietoutta annetaan eri oppiaineissa opetussuunnitelman mukaisesti. Lisäksi asiasta keskustellaan silloin, kun päihdeasiat nousevat esille esimerkiksi luokkatilanteissa tai julkisessa keskustelussa.
- Päihdetietoutta annetaan keskitetysti terveystiedon opetuksen yhteydessä sekä yläkoulussa että lukiossa.
- Yhteistyö vanhempien kanssa on päihdetyössä erityisen tärkeää. Koulun vanhempainilloissa ja luokkakohtaisissa tilaisuuksissa varataan kouluasioiden lisäksi aikaa avoimelle keskustelulle nuoren kehityksestä, perhe-elämästä, vapaa-ajan vietosta ja päihdekysymyksistä.

- Kouluterveydenhuollon terveystarkastuksien yhteydessä keskustellaan myös tupakasta/nuuskasta ja muista päihteistä. Terveystarkastusohjelma liite 1.
- Ulkopuolisia asiantuntijoita voidaan käyttää luokkaopetuksessa, vanhempainiltojen asiantuntijoina sekä opettajien ja muun henkilökunnan koulutuksessa.

6. Toimenpiteet päihteidenkäyttötilanteissa

Päihteiden käyttö, niiden hallussapito ja välittäminen on kielletty koulussa ja koulun järjestämissä tilanteissa. Tämän toimintaohjelman piiriin kuuluu myös koulun opettajien ja oppilaiden tietoon tullut päihteiden käyttö koulun ulkopuolella. Tieto päihteiden käytöstä välitetään aina oppilaan huoltajalle tai oppilaan asioista vastaavalle viranomaiselle.

6.1. Päihtyneenä koulussa

Jos oppilas on päihtyneenä koulussa tai muussa koulunkäyntiin liittyvässä tilanteessa

- oppilas otetaan eroon muista oppilaista. Aikuiset eivät jätä oppilasta yksin. Mahdollisuuksien mukaan oppilas saatetaan terveydenhoitajalle.
- jos oppilas on vaaraksi itselleen tai myrkytysvaarassa, hänet toimitetaan hoitoon tilaamalla ambulanssi puh.112.
- jos oppilas on vaaraksi muille, ilmoitetaan poliisille puh. 10022
- tarvittaessa annetaan ensiapua.
- ilmoitetaan oppilaan huoltajalle, joka huolehtii oppilaan kotiin / hoitoon.
- oppilashuoltohenkilöstö neuvottelee ja sopii jatkotoimista.

6.2. Koulun ulkopuolella

Kun tietoon tulee jotakuta oppilasta koskeva koulun ulkopuolinen päihteiden käyttö, on periaatteena tukea oppilasta kertomaan asiasta jollekin kouluyhteisössä työskentelevälle aikuiselle. Asia tuodaan oppilashuoltohenkilöstön tietoon, joka päättää jatkotoimista.

7. Toimenpiteet, kun oppilas tupakoi koulussa, koulun välittömässä läheisyydessä tai koulunkäyntiin liittyvässä tilanteessa

- Tupakointiin puututaan huomauttamalla tupakoinnista ja tiedottamalla siitä luokanvalvojalle ja/ tai rehtorille.
- Oppilaan huoltajille välitetään tieto tupakoinnista.
- Oppilaalle tulee erilaisia seuraamuksia, esimerkiksi puhuttelu, kasvatustalkoot ja/tai jälki-istunto.

KIUSAAMISEN VASTAINEN SUUNNITELMA**LIITE 4****1 Kiusaamisen vastaisen suunnitelman lähtökohdat ja tavoitteet**

Normaalilyseon opetussuunnitelma edellyttää oppilaiden keskinäistä ja oppilaiden ja henkilökunnan välistä myönteistä käyttäytymistä. Kaikkien kouluyhteisöön kuuluvien on käyttäytyvä asiallisesti ja ystävällisesti toisiaan kohtaan. Opetussuunnitelmassa sanotaan näin:

Opiskelussa suositaan työ- ja toimintamuotoja, jotka kasvattavat opiskelijoiden ja oppilaiden yhteishenkeä ja joissa itsetunto, sosiaaliset taidot ja yhteistyökyky kehittyvät...

Koulumme on opiskelumyönteinen oppimisympäristö, jossa oppilaat, opiskelijat, opettajat ja muu henkilökunta arvostavat toisiaan ja jossa jokainen jäsen on tärkeä ja arvokas.

Helsingin normaalilyseon järjestyssäännössä on seuraavanlainen teksti:

Oppilaat työskentelevät koulussa sopuisasti ja toisia sekä toisten näkemyksiä ja mielipiteitä kunnioittaen: he ovat ystävällisiä ja kohteliaita toisilleen, opettajille ja muille aikuisille sekä huolehtivat koulurakennuksen ja sen ympäristön siisteydestä.

Kiusaamisella tarkoitetaan kaikkea toimintaa, jonka tarkoituksena on vahingoittaa toista osapuolta henkisesti tai fyysisesti. Kiusaaminen voi olla:

1. sanallista
2. epäsuoraa (esimerkiksi ryhmän ulkopuolelle sulkeminen, ilkeiden juttujen levittäminen)
3. fyysistä (lyömistä, tönimistä)
4. netissä tai kännykän kautta tapahtuvaa

Helsingin normaalilyseon kiusaamisen vastaisessa suunnitelma koostuu kolmella ei osaluueella tehtävistä toimenpiteistä: koko koulun tasolla tehtävät toimet, luokkien tasolla tehtävät toimet ja yksittäisiin kiusaamistapauksiin puuttumisen kuuluvat toimet.

Helsingin normaalilyseossa toimii yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä. Ryhmän tarkoituksena on suunnitella ja arvioida ennaltaehkäiseviä yhteisöllisiä toimenpiteitä koko koulun tasolla.

2 Kiusaamisen ennaltaehkäisy

Opettajien johdolla käydään luokissa keskustelua kiusaamisesta ja ihmisten välisestä kanssakäymisestä Normaalilyseossa. Näitä keskusteluja käydään mm. 7. luokkien alussa opiskelutaitojen kurssilla, opinto-ohjauksen tunneilla, terveystiedon tunneilla, luokanohjaajan tuokioissa ja myös muilla oppitunneilla.

Kiusaamista käsitellään systemaattisesti **KivaKoulu**-menetelmän puitteissa niin sanotuilla teematunneilla. Tunneilla hyödynnetään Turun yliopiston psykologian laitoksen kehittämiä materiaaleja (www.kivakoulu.fi).

Alla KivaKoulu-menetelmän teemat jaksoihin sijoitettuna:

AIHE	AJANKOHTA	KÄYTETTÄVÄ AIKA	OHJAAJAT
Teema 1: VUOROVAIKUTUS RYHMÄSSÄ	jakso 1 (luokanohjaajan tunnilla)	3x75 min	luokanohjaajat
Teema 2: MINÄ JA MUUT	jakso 2 (opinto-ohjauksen tunnilla)	2x75 min	opinto-ohjaajat
Teema 3: KIUUSAAMISEN MUODOT JA MEKANISMIT	jakso 3 (terveystiedon tunnilla)	3x75 min	terveystiedon opettajat
Teema 4: KIUUSAAMISEN SEURAUKSET JA VASTAVOIMAT	jakso 4 ja 5 (jaksojen alun luokanohjaajan tunnilla)	2x75 min	luokanohjaajat
Yhteenveto sekä kartoitus	jakso 5 (eri oppiaineiden tunnilla)	1x75 min	kiva-tiimiläiset ja tukioppilaat

Opettajille ja henkilökunnalle kerrataan vuosittain KivaKoulu-ohjelman toiminta sekä miten kiusaamistapaus ohjataan KivaKoulu-tiimin käsiteltäväksi. Mikäli kiusaamista ei saada loppumaan Kiva-tiimin avulla, kutsutaan huoltajat koululle pohtimaan jatkotoimenpiteitä.

Kouluterveydenhuollon vuosittaisissa terveystarkastuksissa kysytään peruskoululaisilta systemaattisesti luokan ilmapiiristä ja kiusaamisesta muiden terveyteen vaikuttavien asioiden ohessa ja tarvittaessa ohjataan tilanteen selvittelyyn.

Lukiolaisten terveystarkastuksissa kysytään opiskelijalta ryhmän ilmapiiristä sekä sosiaalisista suhteista. Samoin kysytään henkisestä hyvinvoinnista ja elämäntilanteesta sekä opintojen sujumisesta.

3 Toiminta yksittäisen kiusaamistapauksen yhteydessä

Koulussa toimii KivaKoulu-ohjelman puitteissa koostumukseltaan laaja-alainen KivaKoulu-tiimi, kivatimin jäsenet, jossa toimii peruskoulun rehtori, erityis- ja aineenopettajat, koulukuraattori sekä opinto-ohjaaja. Ryhmää täydennetään tarvittaessa.

Kiusaamistapauksen tullessa esille, KivaKoulu-tiimi ottaa asian hoitaakseen. Tiimiläiset keskustelevat kiusatun kanssa ja tuovat esille sen, ettei koulussamme sallita kiusaamista ja se saadaan loppumaan. He keskustelevat kiusaajien kanssa erikseen ja järjestävät myös seurannan 1 – 2 viikon kuluttua kiusaamistapauksen käsittelyn aloittamisesta. Tapaukset ja selvittämiskeskustelut kirjataan KivaKoulu-ohjelman ohjeiden mukaisesti. Helsingin normaalilyseossa käytetään selvittämiskeskusteluissa kiusaamisen tuomitsevaa menetelmää (kts. tarkemmin www.kivakoulu.fi). Vuosittain lukuvuoden päättyessä tehdään kiusaamiskartoituskysely oppilaille, joista saatavat tulokset ovat koulun käytössä ja jonka pohjalta toimintaa voidaan arvioida.

Kiusaamistapauksiin voidaan myös puuttua perinteisin puhutteluin, keskusteluin ja perusopetuslaissa mainituin keinoin (kasvatuskeskustelu, jälki-istunto).

liite kiusaamissuunnitelmaan

KIUSAAMINEN VASTAINEN ENNALTA EHKÄISEVÄ TYÖ**4.1 Koko Helsingin normaalilyseo**

- Vertaissovittelutoiminta
- KivaKoulu-teemat (7-lk) ja kohdennetut toimet
- Oppilaiden osallisuus ja kuulluksi tuleminen (mm. oppilaskuntien hallitukset, verso-oppilaat, oppilasjäsenet työryhmissä, kerhotoiminta)
- Aikuisten helppo tavoitettavuus
- Luokanohjaajilla perusohjenuorana kasvatuskumppanuus
- Yhteiset teemapäivät ja tapahtumat (mm. koulukulttuuripäivä, Norssi-Ressu –kamp-pailupäivä, Norssin päivä ja yhteiset juhlat)
- Luokanohjaajien sekä ryhmänohjaajien tunnit jaksojen alussa sekä lo-tuokiot / ro-tuokiot viikoittain
- Oppitunneilla itsetunnon vahvistaminen, ryhmäytys ja hyvä ilmapiiri (mm syrjäytymisen ja yksinäisyyden ehkäiseminen)
- Tarvittaessa 3-portainen interventio koko luokalle (luokanohjaaja sekä oppilashuoltohenkilöstö)
- Välituntitoimintaa lisää mahdollisuuksien mukaan
- Vuositasoittain palaverit ko opettajien kesken
- Vanhempainyhdistyksen toiminta
- Kiusaamisen vastainen suunnitelma sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma
- Tutor-toiminta lukiossa ja tukioppilastoiminta peruskoulussa

1. Seitsemänsillä luokilla

- Tutustumispäivä 7-luokkalaisille (ns Luukki-päivä) elokuussa, johon osallistuvat:
 - uudet 7-luokkalaiset
 - oppilashuoltohenkilöstö
 - 7-luokkien luokanohjaajat
 - tukioppilaat ja heidän ohjaajansa
 - tukioppilaat kuulemassa seuraavana päivänä seiskojen kommentteja lo-tuokiossa (päivän purku luokanohjaajan johdolla)
 - asukastalo Betanian nuoriso-ohjaajat
- Tukioppilaiden pitämät ryhmäytymistunnit (ns leikkitunnit)
- Erilliset luokanohjaajien tunnit 1. jaksossa
- Mopodisko 7-luokkalaisille, jossa oppilaiden mukana luokanohjaajat, nuoriso-ohjaajat, tukioppilaat ja heidän ohjaajansa sekä peruskoulun rehtori

2. Kahdeksansilla luokilla

- Päivän luokkaretki
- Tukioppilaiden pitämiä tunteja
- Jatkoryhmäytys

3. Yhdeksänsillä luokilla

- Leirikoulun valmistelu ja toteutus
- Mahdollisuus osallistua tukioppilas- ja vertaissovittelutoimintaan
- Mahdollinen oppilaiden järjestämä 9-luokan gaala-tapahtuma kevätjuhlapäivänä

LIITE 5

